

Mitä maanmittarit tekevät tulevaisuudessa?

Arvo Kokkonen
maanmittausneuvos

Maa- ja metsätalousministeriö
Maaseutu- ja luonnonvaraosasto
Maanmittaus- ja rakentamisyksikkö
PL 30, 00023 VALTIONEUVOSTO
arvo.kokkonen@mmm.fi

Vanha sanonta siitä, että ennustaminen on vaikeaa ja erityisesti tulevaisuuden ennustaminen, pitänee yhä paikkansa. Tulevaisuutta voi ennustaa myös historian kautta. Tarkastelemalla menneitä tapahtumia ja analysoimalla löytyykö niistä sellaisia trendejä, jotka toistuvat säännöllisin tai epäsäännöllisin jaksoin. Edelleen voi arvioida tiettyjen tapahtumien lopullisuutta. Onko joku asia saatu kerralla valmiiksi? Ja tietysti aina voi arvata. Kysymys siitä mitä maanmittarit tekevät tulevaisuudessa antaa mahdollisuuden arvioida asiaa sekä menneisyyden, nykyisyyden että myös mahdollisuuksien kautta. Ennen kuin yritän vastata kysymykseen teen yhden lähtökohtaoletuksen; maanmittauksen ja paikkatietojen yhteiskäytön tehtävälalla on jatkuvasti tekemistä myös tulevaisuudessa. Hahmottelen sellaisia kehitysnäkymiä, jotka varmasti vaikuttavat tavalla tai toisella siihen, mitä maanmittarit tekevät tulevaisuudessa.

Kansallinen paikkatietostrategia

Kansallinen paikkatietostrategia on valmistunut elokuussa 2004. Valtioneuvoston asettama Paikkatietoasiain neuvottelukunta valmisteli kansallisen paikkatietostrategian vuosille 2005–2010 osana hallituksen tietoyhteiskuntaohjelmaa. Strategian päämääränä on saada aikaan toimiva, tehokas ja laajasti yhteiskunnan toimintoja tukeva tietoinfrastruktuuri, joka varmistaa keskeisten paikkatietojen saatavuuden ja mahdollistaa niiden monipuolisen käytön koko yhteiskunnan hyväksi.

Strategia sisältää linjauksia ja toimenpiteitä, jotka koskevat kansallisen paikkatietoinfrastruktuurin eri osa-alueiden kehittämistä. Näitä osa-alueita ovat mm. suunnitelmallisen yhteistyön organisointi, yhteisten teknisten suositusten valmistelu ja käyttöönotto, keskeisten paikkatietoaineistojen harmonisointi ja ylläpidon kehittäminen, metatietojen ylläpito ja meta-tietopalvelut, paikkatietopalvelut ja -sovellukset, tietojen käyttö- ja jakeluperiaatteet, tutkimus ja koulutus sekä tiedottaminen. Monet näistä osa-alueista ovat Suomessa kansainvälisesti tarkasteltuna korkealla tasolla, mutta kehittämistarpeita aiheuttavat toisaalta nopea tekninen kehitys ja tietopalvelutarpeiden kansainvälistyminen.

INSPIRE-direktiiviehdotus

Komissio on lähettänyt 23.7.2004 Euroopan parlamentille ja neuvostolle direktiiviehdotuksen, jonka avulla on tarkoitus luoda oikeudellinen kehys Euroopan paikkatietoinfrastruktuurin

perustamiselle. Aloitteesta käytetään nimeä INSPIRE (Infrastructure for Spatial Information in Europe). Valmisteluprosessi käynnistyi vuonna 2001 ja siihen on osallistunut asiantuntijoita kaikista jäsenmaista ja useista yhteisöistä. INSPIRE-infrastruktuurin päätavoitteena on antaa enemmän ja parempia paikkatietoja jäsenvaltioiden käyttöön kaikilla tasoilla yhteisön poliitikkojen laatimista ja täytäntöönpanoa varten. Nyt ehdotettu INSPIRE-infrastruktuuri painottuu ympäristöpolitiikkaan, mutta hankkeen tarkoituksena on luoda samalla lähtökohtia myös muiden toimialojen, kuten liikenne-, energia- ja maataloussektorin, paikkatietoinfrastruktuurin kehittymiselle. Tässä mielessä on kysymys erittäin tärkeästä avauksesta. Jäsenmaihiin kohdistuvat toimenpiteet ajoittuvat ehdotuksessa vaiheittain vuosille 2007–2012, mikäli direktiivi valmistuu vuoteen 2007 mennessä. Suomessa havaittiin paikkatietojen yhteiskäytön edistämisen tarpeellisuus jo 1980-luvulla pian paikkatietojen ja karttojen tuotannon ja ylläpidon digitalisoinnin alettua. Tästä syystä monia direktiiviehdotuksessa mainittuja toimenpiteitä on toteutettu Suomessa pääosin kansallisista lähtökohdista ja varsin pitkään.

Perusrekisterijärjestelmä

Korkealaatuiset perustietojärjestelmät ja tietojen yhteiskäyttö ovat suomalaisen hallinnon tehokkuuden ja laadun mahdollistajia. Yhteiskunta on tarvinnut erilaisia rekistereitä alkuun selkeisiin hallinnollisiin tarkoituksiin, erityisesti verotukseen ja muiden velvoitteiden (kuten sotaväen rekrytointi) määrittelyyn. Toinen tarve on ollut omistuksen kiistattomuuden varmistaminen. Rekisteröinti on ollut alusta alkaen tehtäväkohtaisesti jakautunutta. On selvästi tapahtumassa tässä suhteessa muutos. Aiemmin asiakas (palvelun käyttäjä) yhdisti eri rekisterinpitäjiltä saamansa tiedon. Nyt on tapahtumassa muutos, jonka pyrkimyksenä on siirtää yhdistely rekisterinpitäjille. Tarpeen on kuitenkin tarkastella koko prosessia, niin yksittäisen rekisterin osalta kuin rekisterien yhteistyön kannaltakin, koska rekisterinpidon ulkopuoliset muutospaineet kohdistuvat prosessin kaikkiin osiin. Odotus heijastuu myös syvälle rekisterinpidon ytimeen.

Uudet tieto- ja tietopalvelujärjestelmät

Maanmittareiden tuottamien tietojen digitalisointi on tapahtunut ja kaikki päivitettävä tieto on digitaalisessa muodossa. Tämä edellyttää tietyiltä osin tietovarantojen laadullista perusparantamista, jotta tietovarantojen ominaisuudet homogenisoituisivat. Tätä työtä on jatkettava. Tietojen tuottaminen tai niiden päivittäminen tulee tapahtumaan yhä enemmän verkottuneesti. Tämän kaltainen tiedon keruu asettaa prosesseille aivan uusia haasteita, mutta niiden toteuttaminen on välttämätöntä. Esimerkkeinä menettelystä ovat uuden kiinteistötietojärjestelmän tietojen päivittäminen, suunnitelmatietojen (maankäyttöpäätöstietojen) ylläpitäminen valtakunnallisesti sekä rakennustunnusten annon ja rakennusten koordinaattien määrityksen uudistamistyö.

Globalisaatio tuo uusia odotuksia tietopalvelulle. European Land Information Service -hanke, EULIS, on konkreettinen kehittämishanke kiinteistötietojen tietopalvelusta, joka fokusoi tietopalvelun näkökulman kansallisesta eurooppalaiseen. Kansallisella tasolla on monessa tapauksessa luotu omat toimivat kiinteistöjärjestelmänsä ja yhteisen eurooppalaisen kiinteistöjärjestelmän luominen on mahdoton ajatus. Mutta tiedon liikkuminen rajojen yli on jo toinen kysymys.

Sähköisen asioinnin vaatimukset

Sähköinen asiointi tulee rytinällä. Valtioneuvosto hyväksyi viime vuonna tietoyhteiskuntaohjelman osana hallituksen strategia-asiakirjaa. Tavoitteena on muun muassa edistää

kansallista hyvinvointia, tehostaa toimintoja ja parantaa kustannus/laatu -suhdetta niin julkisella kuin yksityisellä sektorilla. Yhtenä toimintatapana on sähköistää palveluja. Lain-säädännölliset puitteet sähköiselle asiointille viranomaisessa ovat olemassa ja yksityis-oikeudellisiin sopimuksiin sovelletaan lakia tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoamisesta. Esimerkkinä asiasta on oikeusministeriössä työn alla oleva sähköisen kiinteistönvaihdamman selvittäminen. Toimikunnan on arvioitava mm. mahdollisuuksia siirtyä sähköiseen kirjaamis-järjestelmään, jossa sekä hakemukset että kirjaamisviranomaisen omat toimituskirjat korvattaisiin sähköisillä tiedonsiirroilla. Sähköiseen lainhuudatusmenettelyyn siirtyminen edellyttäisi kiinteistön kaupan muotovaatimusten muuttamista.

Muuttuuko mikään?

Olen edellä kuvannut eräitä muutoksia, jotka tulevat varmasti vaikuttamaan maanmittareiden työn sisältöön ja tehtäviin tulevaisuudessa. Nämä ovat mahdollisuuksia ja ne on kohdattava haasteina, joista selvittää. Jos näitä asioita ei hoida maanmittarit yhteistyössä muiden asian-tuntijoiden kanssa, niin joku muu ne hoitaa myös maanmittareiden vastuiden osalta. Kysymys on pitkälti kokonaisuuksien hallinnasta, yhteistyökyyvystä ja projektien johtamistaidoista. Näissä asioissa maanmittarit ovat aina olleet vahvoja, mutta erona entisaikoihin on se, että aiemmin substanssikin oli maanmittareiden käsissä. Nyt on kysymys verkottuneesta toiminta-ympäristöstä, jossa on ydinosaajia eri vastuualueiden osalta.

Se, että en ole vielä sanallakaan puuttunut maanmittareiden nykyisiin tehtäviin, johtuu vain siitä, että katson niitä tulevaisuudessakin tehtävän maanmittareiden toimesta.

Mitä maanmittarit tekevät tulevaisuudessa?

Töitä.